

POSTANOWIENIE

30 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z wniosku S. C.

z udziałem R.B., G. P., D.N., M. G., A.Z. i M.G.1

o stwierdzenie nabycia służebności drogi koniecznej przez zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej R. B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie
z 23 marca 2022 r., II Ca 946/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestniczki postępowania R.B. od postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z 23 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lutego 2023 r., I CSK 4691/22).

Zdaniem skarżącej w sprawie występują istotne zagadnienia prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania:

a) Czy trwałe i widoczne urządzenie, z którego korzystanie na podstawie art. 292 k.c. jest podstawą do stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej powinno być zlokalizowane na całym szlaku drogowym objętym wnioskiem o zasiedzenie służebności gruntowej, a jeżeli tak, to czy istotne jest, aby to trwałe i widoczne urządzenie istniało przez cały okres wymagany do zasiedzenia służebności?

b) Czy w postanowieniu o stwierdzeniu zasiedzenia służebności gruntowej drogi koniecznej powinna znaleźć się wzmianka w jakim zakresie to zasiedzenie nastąpiło, tj. w zakresie przechodu czy przejazdu, w sytuacji gdy

posiadacz korzystał wyłącznie z przechodu przez nieruchomości objętą wnioskiem o zasiedzenie służebności gruntowej?

c) Czy, aby stwierdzić zasiedzenie służebności gruntowej jest wymagane wykazanie, kim byli poprzednicy prawni posiadacza służebności, którzy wykonali trwałe i widoczne urządzenie i na jakich zasadach wykonali trwałe i widoczne urządzenie, i czy ich posiadanie powinno odpowiadać posiadaniu służebności gruntowej, aby ich następca mógł domagać się stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej?

d) Czy w kontekście zasiedzenia służebności gruntowej, znaczenie ma fakt, że posiadacz służebności gruntowej, który domaga się jej zasiedzenia, posiada odpowiedni dostęp do drogi publicznej?

e) Czy może dojść do zasiedzenia służebności drogi koniecznej w sytuacji, gdy właściciel nieruchomości, który domaga się stwierdzenia zasiedzenia służebności drogi koniecznej przebiegającej po działce sąsiedniej (posiadacz służebności), jest przekonany, że droga, z której korzysta jest drogą publiczną, a nie prywatną?

Wszystkie sformułowane pytania osadzone są w realiach sprawy, nie mają ogólnego charakteru, a nadto ich treść stanowi niedopuszczalną na etapie skargi kasacyjnej polemikę z ustaleniami faktycznymi. Zawarty zaś w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20, postanowienie Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2022 r., I CSK 3436/22).

Dotyczy to m.in. pierwszego ze wskazywanych przez skarżącą pytań. Z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że szlak drożny, którym przebiega służebność został w wybrukowany bądź wyłożony betonowymi płytami

w całości. Jednocześnie z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie płynie wniosek, że urządzenie to istniało przez cały okres potrzebny do zasiedzenia przedmiotowej nieruchomości. Nie ma zatem podstawy do twierdzenia, że na tle niniejszej sprawy istnieje potrzeba rozstrzygnięcia wątpliwości wskazywanych przez skarżącą.

W kwestii drugiego z zasygnalizowanych pytań należy podkreślić, że z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że ustanowiona na rzecz S. C. służebność drogi koniecznej polega na możliwości przechodu oraz przejazdu przez oznaczony szlak drożny. Jak trafnie wyjaśnił Sąd Okręgowy służebność drogi koniecznej ze swej istoty zakłada w swojej treści zapewnienie odpowiedniego dostępu do drogi publicznej, to jest takiego, który umożliwia korzystanie z nieruchomości zgodnie z jej przeznaczeniem, tj. normalne, gospodarcze wykorzystanie nieruchomości, powinien zatem obejmować możliwość przejazdu pojazdów mechanicznych. Powyższe należy rozpatrywać zarówno w kontekście dojazdu do własnej nieruchomości przez wnioskodawcę, jak i w kontekście dojazdu do nieruchomości wnioskodawcy przez osoby trzecie, w tym służby porządkowe i ratunkowe. Uwzględniając powyższe należy wskazać, że droga konieczna zakłada istnienie szlaku drożnego, zawiera się zatem w jej treści zarówno przejazd jak i przechód. Używając zatem w sentencji postanowienia pojęcia drogi koniecznej Sąd wskazuje jednocześnie w sposób wystarczający treść tej służebności.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 393⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie może być również trzecie ze wskazanych przez skarżącą pytań. Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie jasnym jest bowiem, że poprzednikiem prawnym wnioskodawcy, który wykonał trwałe i widoczne urządzenie na przedmiotowym szlaku drożnym był Skarb Państwa. Jednocześnie z ustaleń faktycznych wynika, że przez czas potrzebny do nabycia przez zasiedzenie służebności drogi koniecznej żaden z właścicieli nieruchomości obciążonych nie utrudniał ani nie sprzeciwiał się przejazdowi czy też przechodowi przez obciążoną nieruchomość. W oparciu o zgromadzony materiał dowodowy Sądy obu instancji uznały, że uwzględniając okres posiadania poprzedniego właściciela „A.”, wnioskodawca udowodnił posiadanie - przez okres co najmniej 30 lat służebności drogi koniecznej - korzystał bowiem z nieruchomości stanowiących obecnie

własność J. G. i R. B. w sposób odpowiadający treści tego prawa, zaś utwardzony, wybrukowany szlak drożny przebiegający przez te nieruchomości niewątpliwie stanowił trwałe i widoczne urządzenie w rozumieniu art. 292 k.c. stanowiące niezbędny element posiadania służebności, prowadzące do jej nabycia poprzez zasiedzenie.

Ponadto w zakresie czwartego pytania należy podzielić zapatrywanie Sądu Okręgowego, że przesłanka posiadania innego odpowiedniego dostępu do drogi publicznej przez posiadacza służebności jest bez znaczenia w sytuacji zasiedzenia służebności drogi koniecznej. Brak odpowiedniego dostępu do drogi publicznej badany jest bowiem w sytuacji ustanawiania służebności drogi koniecznej, a nie stwierdzenia jej zasiedzenia.

Przechodząc do ostatniej kwestii podnoszonej przez skarżącą we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy uznać, że z ustalonego stanu faktycznego nie wynika, że wnioskodawca był przekonany, iż droga z której korzysta jest drogą publiczną, a nie prywatną. W oparciu o ustalenia faktyczne, którymi Sąd Najwyższy jest związany, należy stwierdzić, że wnioskodawca korzystał z nieruchomości obciążonej w sposób odpowiadający treści prawa, które ostatecznie zasiedział.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.